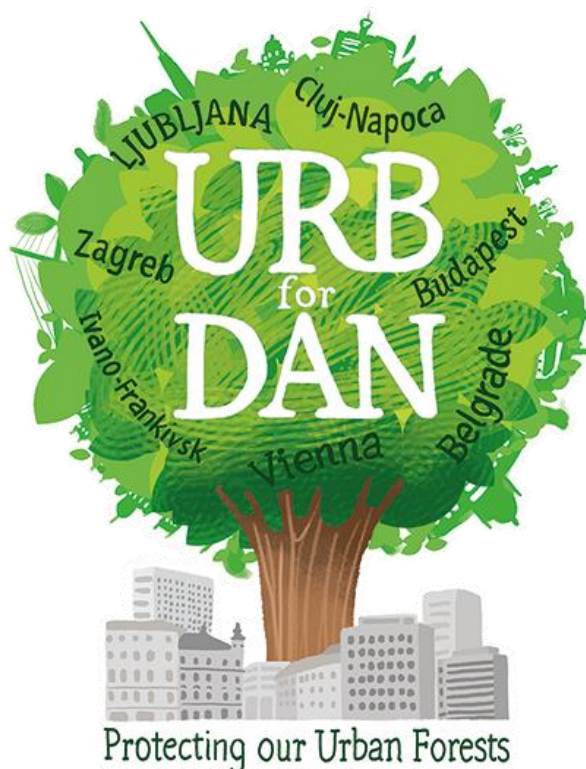

URBforDAN projekt

Az URBforDAN projektről

Az **Interreg** program keretében, az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával, valamint az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával megvalósuló, 2018. júniusban elindult és 2020. novemberében zárul a DTP2-018-2.2 azonosító számú, URBforDAN című projekt. Az URBforDAN célja a városi és városkörnyéki erdők fenntartható és hosszútávú kezelése a Duna Régió 7 nagyvárosában. A projekt vezetőpartnere Ljubljana városa, további résztvevők: Belgrád, Bécs, Budapest, Ivano-Frankivszk, Kolozsvár és Zágráb. A résztvevő országok hosszú műhelymunkát követően egy-egy mintaterület stratégiaiilag átgondolt fejlesztését indítják el.

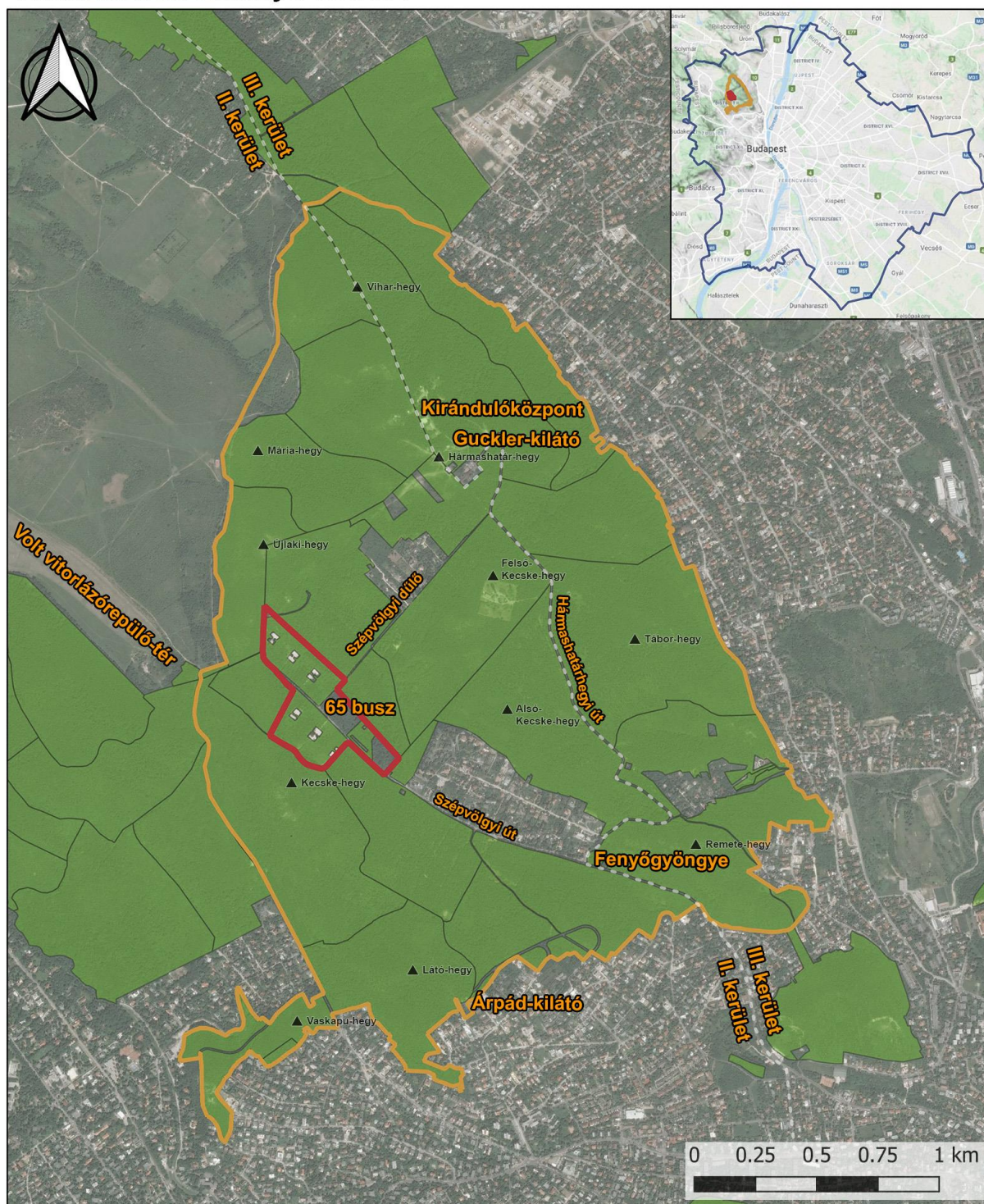
1. ábra: URBforDAN partnerség

Az URBforDAN Budapesti helyszíne

A projekt magyar résztvevői Budapest Főváros Önkormányzata, valamint a terepi tervezést és kivitelezést végző FŐKERT Nonprofit Zrt (továbbiakban: FŐKERT). A projekt keretében kiválasztott mintaterület a Hármashatár-hegyen, a Szépvölgyi út végén található parkolók közvetlen környékén helyezkedik el.

A 15,6 hektáros mintaterület elhelyezkedése a következő térképen látható:

A mintaterület elhelyezkedése

Jelmagyarázat

- Fókuszterület határa
- Stratégiai terület határa
- Üzemtervezett erdők
- II. és III. kerület határa

2. ábra: URBforDAN mintaterület elhelyezkedése

A kiválasztott terület régóta fejtörést okoz mind a Főváros, mind a II. kerület szakembereinek, hiszen természetvédelmi és tájvédelmi szempontból is fontos feladat:

- a Szépvölgyi út mentén további beépítések megakadályozása, továbbá
- a parkolókra jellemző illegális hulladéklerakás megállítása

A következő célok megvalósítására most úgy nyílik lehetőség, hogy a döntéshozók nem pusztán a romlást próbálják megállítani, de pozitív irányú változásokat indíthatnak el:

- a parkolók erdősítésével a zöldfelület és a biodiverzitás növelése,
- a területre érkező látogatók erdészeti és természetvédelmi szempontból átgondolt irányítása, valamint
- a környezeti nevelés új helyszínének megteremtése

A magyar alprojekt költségvetése

A projekt teljes költségvetése 1,9 millió €, ebből a Fővárosra eső rész 161 421 € (kb. 53 millió Ft), a FŐKERT-re eső rész pedig 193 811 € (kb. 64 millió Ft).

A projekt költségvetésének kisebbik része fordítható a mintaprojekt terepi munkáira (kb. 31 millió Ft), ugyanilyen fontos a sikeres megvalósítás szempontjából a nemzetközi tanulási folyamat és a hazai egyeztetések, az igények felmérése, továbbá a tervezés. A már megvalósult munkafolyamatok a következők:

- A projektterület ökoszisztéma szolgáltatásainak elemzése
- Kérdőíves felmérés a tulajdonosok és felhasználók körében
- Érintett felek bevonása műhelymunkák keretében
- Stratégiai terv készítése
- Nemzetközi partnertalálkozó Budapesten, valamint a partnervárosokban
- Kezelési tervhez szükséges felmérések (gyepek botanikai felmérése, parkolók burkolatának vizsgálata, házromok felmérése, erdők értékelése légi felvételek alapján, hajléktalan szállások melletti szeméthalmok térfogatbecslése)
- Kezelési terv kidolgozása

A projektterület mai állapotának kialakulása:

A XX. század elején a környező területeket Budapest Székesfőváros (újra)erdősítette, ám a projektterület mezőgazdasági terület maradt. Apácák művelték, innen ered a szórványosan ma is használt Apácaföldek elnevezés. Egy 1976-ban készített légi felvételen látható, hogy a szinte teljesen fátlan területen, a Szépvölgyi út két oldalán összesen 6 dupla parkoló helyezkedik el. Feltételezések szerint a nagy parkolók kialakítása 1969-ben történt. Az 1976-os felvételen a terület alsó részén elszórva hétvégi házak is láthatók. Néhány évvel később a koncepció változott, a házhelyeket a Tanács visszavásárolta (vagy visszavette). Ennek a történetnek annyi van jelentősége, hogy a projektterület képét ma is a parkolók és a lebontott házak beton alapjai határozzák meg.

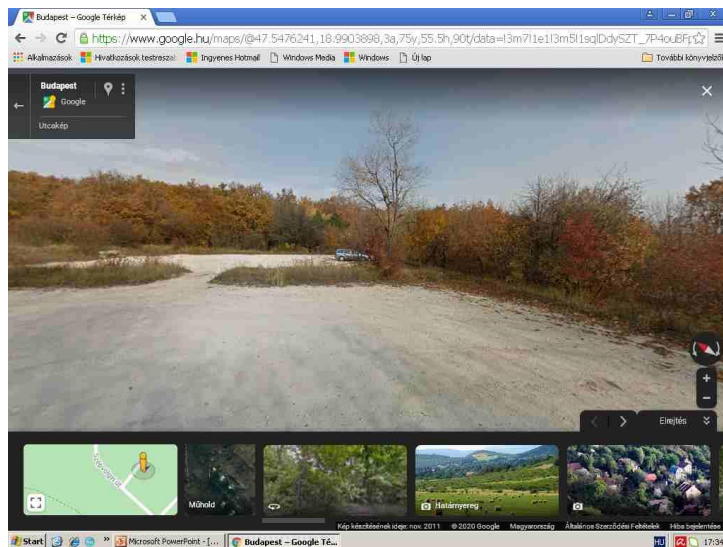
A teljes projektterület: 156 414 m²
ezen belül

- Összefoglalóan azt mondhatjuk, hogy a projektterületen az összes erdő és gyepterület a Főváros, az összes parkoló és ház hely a II. kerületi Önkormányzat (továbbiakban: II. kerület) tulajdonában van.

4

A jelenlegi állapotok

A területet az elmúlt 50 évben fokozatosan meghódította ez erdő. A Szépvölgyi út felső végébe érkező kirándulók és sportolók néhol már látványos természeti szépségeket találnak, máshol viszont bosszantó tájsebekbe, szennyezésekbe „futnak bele”. A nagy, murvával borított parkolók önmagukban is csúnyák, ugyanakkor – mivel közúton szabadon megközelíthetők – egyesek szemétkuckójának használják. A parkolók szélén újra és újra megjelennek a kommunális és építési hulladékok halmai. Az egykori hétvégi házak kerítései, pincéi, beton alapjai jobban megbújnak az erdőben, de néhány helyen feltűnően éktelenkednek. A kirándulókat néhány hajléktalanszállás is riasztja, amelynek oka nem önmagában a társadalomból kiszorult emberek jelenléte, hanem a szállásaik környékén felhalmozott rengeteg szemét. A hajléktalanok jelenléte a házalapokkal is összekapcsolódik, a legnagyobb ilyen „szálláshely” egy betonlapon található. Mindenképpen máshol, a jelenleginél jobb körülmények között kell lakóhelyet találni ezeknek a nehéz sorsú embereknek.

4. ábra: 6 dupla parkoló murvával borítva

5. ábra: A parkolók szélén található szeméthalmok

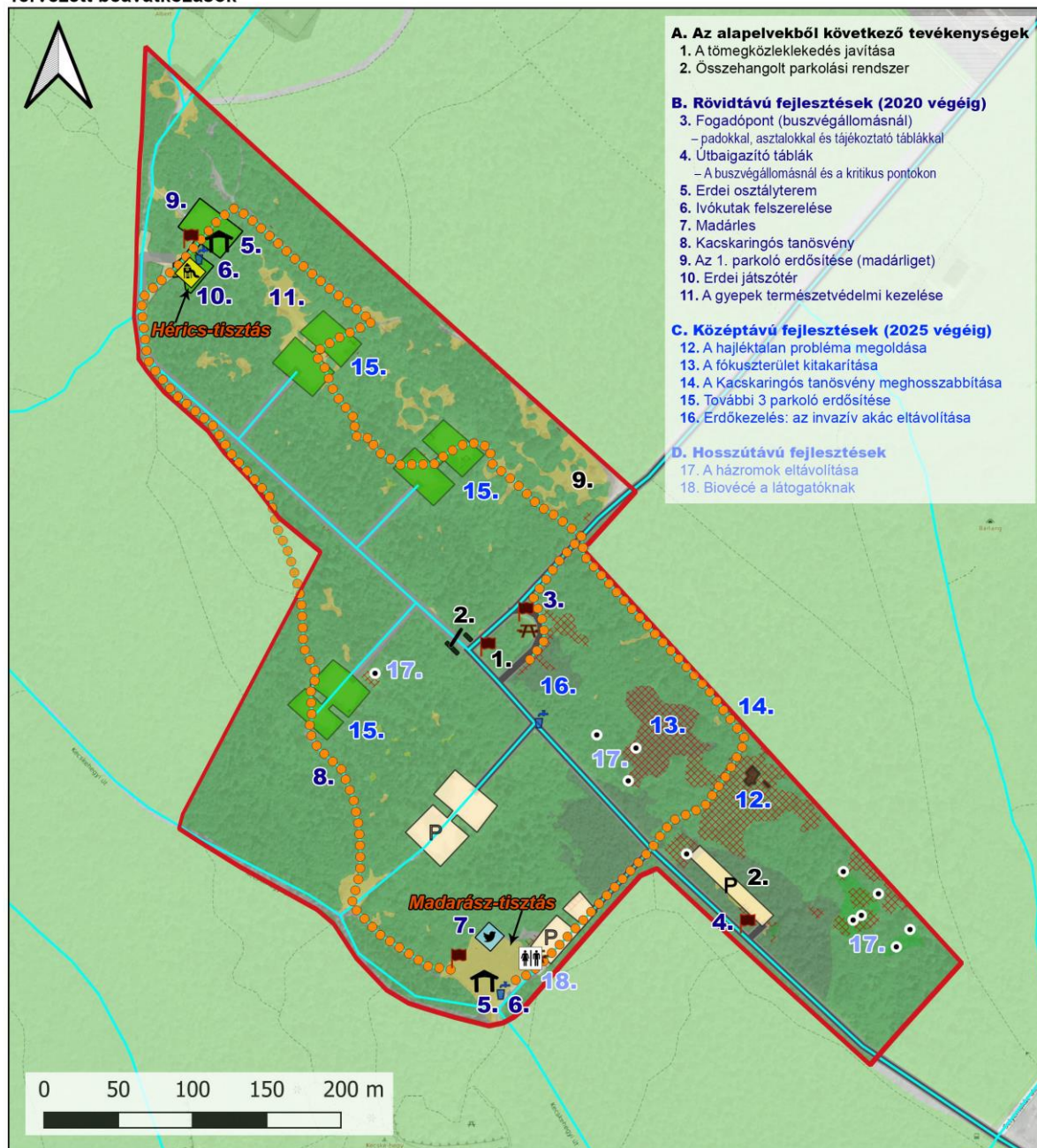

6. ábra: 12 beton háزالap

A 10 éves kezelési terv céljai

Az URBforDAN projekt elvárásainak megfelelően a Szépvölgyi út felső végére is 10 éves kezelési terv készült. Külön figyelmet érdemelnek azok a munkák, amelyeket a projekt időtartama alatt, 2020-ban kell végrehajtani. Az nyilvánvaló, hogy a terepi munkákra rendelkezésre álló mintegy 31 millió forint ahhoz nem elegendő, hogy a Szépvölgyi út felső végének ügyét tartósan megoldja, de jó irányba indíthatja el a folyamatokat, amelyeket 2020 után a partnerekkel együttműködve, azonnal érdemes folytatni.

Tervezett beavatkozások

7. ábra: A projekt keretében tervezett beavatkozások

Az előző oldalon látható „Tervezett beavatkozások” című térkép kategóriái között első helyen „Az alapelvekből következő tevékenységek” kategória szerepel. Ez a közlekedési kérdéseket takarja, amely a terület jövője szempontjából meghatározó. A koncepció lényege, hogy a Szépvölgyi dűlőig jelenleg is közlekedő 65-ös busz járatsűrűségét növelni kell, annak érdekében, hogy a döntő többség közösségi közlekedéssel érkezzon a területre. Ez egyrészt a Főváros és a II. kerület klímastratégiájával magyarázható, másrészt forgalomszervezési szempontból is egyszerűen megoldhatatlan az egyre növekvő számú autósok ezen a területen parkolóhelyet biztosítani. A felső nagy parkolók megközelítését az út lezárásával szükséges megakadályozni és területüket lépcsőről lépcsőre (de rövid időn belül) erdősíteni kell. Természetesen a terület autós megközelítését továbbra is biztosítani szükséges. A mozgássérültek és kisgyerekek a látványosságok központjától, a Madarász-tisztásól néhány méterre parkolhatnak. A siklóernyősök, egyéb sportolók és kirándulók a felújított – és biztonsági kamerával védett – alsó parkolóban hagyhatják autójukat.

A térképen felsorolt 17 tevékenység a következő 5 nagy csoportra osztható:

1. Közlekedés megszervezése
2. Tájsebek begyógyítása
3. Természetvédelmi kezelés
4. Környezeti nevelés
5. Turisták tájékoztatása

A térképen olyan munkák is szerepelnek, amelyek 2029-es határidőt kaptak. A legnagyobb tétel a házromok eltávolítása. Valójában sok előnnyel járna, ha sikerülne ezeket a munkákat is 2025-ig befejezni.

Az együttműködés projektje

Ahogy az a tulajdoni viszonyok korábbi összefoglalásából következik a Főváros és a II. kerület csak együtt képes a projektet megvalósítani. A terepi munkák végrehajtója a FŐKERT. Rajtuk kívül nagyon fontos szereplő a szomszédos erdőket kezelő Pilisi Parkerdő Zrt, az országos jelentőségű védett területekért felelős Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, a buszjáratokat biztosító BKK, továbbá az ivóutak és öntözőcsapok vízellátása miatt a Fővárosi Vízművek. (A felsorolt szereplők érintettként bevonásra kerültek az URBforDAN projekt műhelymunkái során.)

Ezekkel a szervezetekkel már a 2020-ban esedékes munkák elindítása előtt fel kell venni a kapcsolatot, később pedig folyamatos együttműködésre van szükség.

A következő két táblázatban a 2020-ban, valamint a későbbiekben teljesítendő feladatok láthatók. Az első táblázatban az összegek Európában szerepelnek. A piros szín azokat a munkákat jelöli, amelyek más cégekkel együttműködésben valósíthatók meg.

FELADATOK

	2020 INTERREG pályázatból (EUR)	2020 más forrásból (EUR)
Buszjáratok sűrítése		
Új parkoló		1.500
Fogadótér a busznál	18.500	
Tájékoztató és irányító táblák	5.000	
2 erdei osztályterem	23.400	
Ivókutak	4.500	
Madárles madáritatóval	10.000	
Tanösvény	7.600	
Felső parkoló erdősítése	10.000	1.500
Erdei játszótér	9.000	

8. ábra: 2020-ban végrehajtandó feladatok költségterve

Buszjáratok sűrítése
Gyepkezelése
Hajléktalan elhelyezés
Szemét eltakarítás
Tanösvény meghosszabbítása a hajléktalan rom felé
3 további parkoló erdősítése
Invazív akác eltávolítása
Házromok elbontása
2 db komposzt WC a látogatóknak

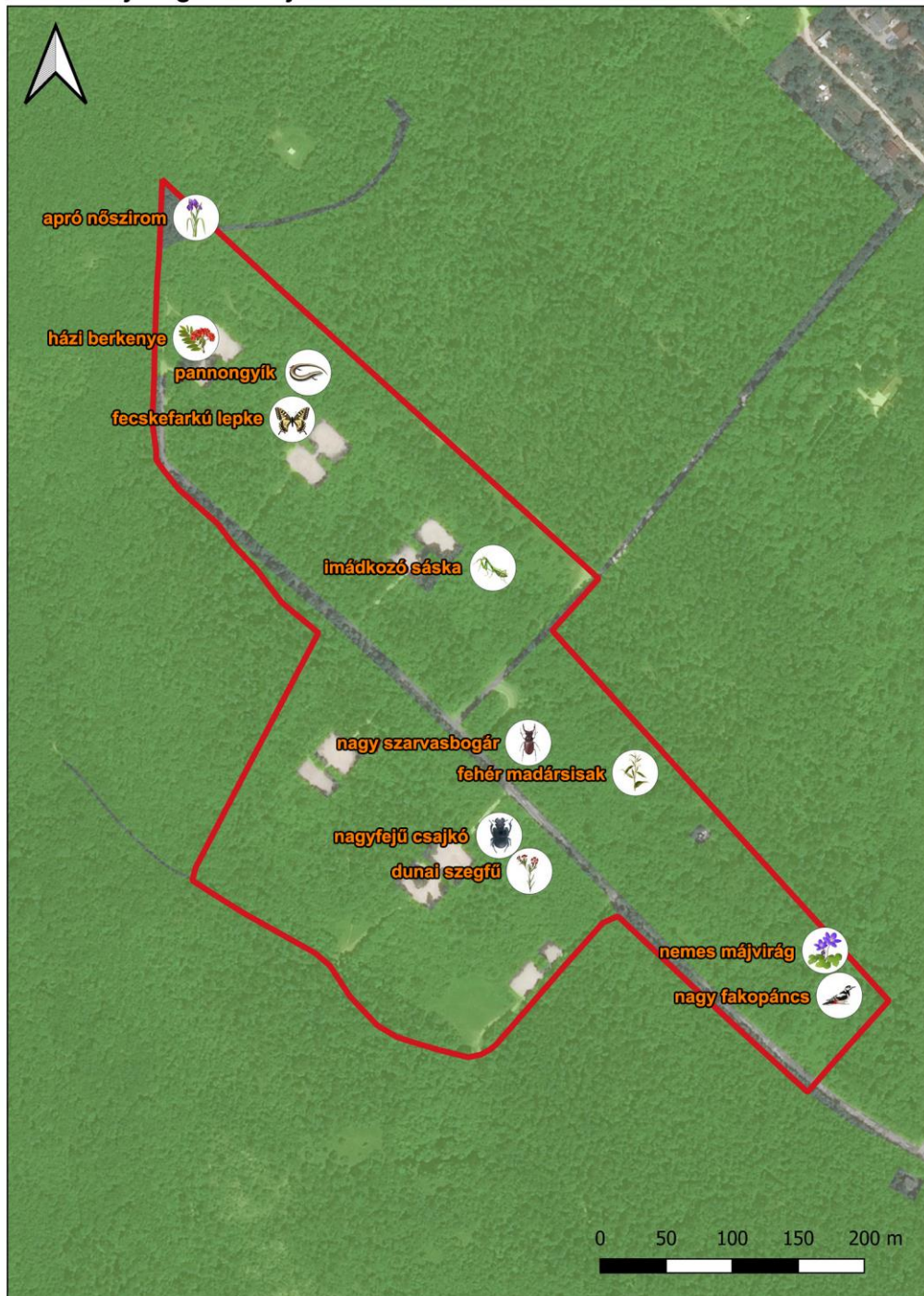
9. ábra: 2021-24-re előkészítendő feladatok

Természetvédelem: cél a védetté nyilvánítás

A területen zajló növény- és állatfaj-felmérések azt igazolják, hogy ezen a kicsi, de természetvédelmi szempontból értékes erdővel körbevett területen gazdag élővilág található. A zárt erdőben különösen az elhalt fákhöz kötődő védett bogarak és madarak érdemelnek figyelmet, míg a gyepterületeken a fénykedvelő lágyszárú növények és rovarok (pl. imádkozó sáska) a védendő értékek. A gyepek fajgazdagságának növelése természetvédelmi kezeléssel (elsősorban rendszeres kaszálással) biztosítható. Az erdőterületeket úgy kell átalakítani, hogy

az idegenhonos, szegényes élővilágú akácosok helyére fajgazdag, változatos összetételű őshonos erdők kerüljenek. A célok elérése érdekében javasoljuk a 15,6 hektáros terület helyi jelentőségű védett területté nyilvánítását. A következő oldalon néhány eddig megtalált jellegzetes védett növény- és állatfaj látható. A felmérések folytatódnak.

A terület jellegzetes fajai

10. ábra: A projektterületen található jellegzetes fajok